

# Evropa se odvrací od volného obchodu

- CZ24 News | 14. února 2024

**EU / SVĚT: Politolog Petr Drulák píše o tom, jak se EU prozatím a pod tlakem protestů zemědělců vzdala pokračování dohody o volném obchodě s Mercosurem.**

Místopředseda Evropské komise Maroš Ševčovič minulý týden ohlásil, že EU není připravena uzavřít obchodní dohodu s Mercosurem. Tím padá nejambicióznější projekt liberální obchodní politiky Bruselu; možná načas, možná navždy. Ránu jí paradoxně zasazuje neoliberální prezident Macron, byť pod tlakem protestujících zemědělců. Brusel se z toho jen tak nevzpamatuje.

Brusel začal jednat s Mercosurem, tedy celní unií Brazílie, Paraguye, Uruguaye a Argentiny, o vzájemném otevření trhů již před čtvrtstoletím. V roce 2019 se vyjednační dohodli na základních principech a v loňském roce vše šlo k završení. Hlavní evropský vyjednač komisař Valdis Dombrovskis se v prosinci chystal do Ria podepsat dohodu. Ale na poslední chvíli musel cestu zrušit, když francouzský prezident Macron oznámil, že je proti, neboť nezavazuje dostatečně Mercosur k plnění evropských environmentálních standardů.

Mělo jít o největší liberalizační dohodou, kterou kdy Brusel uzavřel. EU i Mercosur měli přestat chránit citlivé sektory domácí produkce. Evropané by omezili ochranu zemědělců a vystavili je konkurenci podstatně levnějších produktů ze zámorí, především hovězí, drůbeže, sóji či rýže. Latinoameričané by naopak na svůj trh pustili evropské průmyslové výrobky: automobily, stroje, chemické produkty a léky.

Dohoda již léta vyvolává nadšení evropských neoliberálů i geopolitiků. Neoliberální ekonom vždy vítá každou liberalizaci. Podle teorie komparativních výhod je mezinárodní obchod za jakýchkoliv podmínek vzájemně výhodný. Tato představa má v pokladnici liberálního myšlení stejně významné místo jako Smithova neviditelná ruka trhu. Je také v DNA evropské integrace, proto má v Bruselu statut nezpochybnitelného dogmatu, komise o dohodě [informuje](#) jednostrannou propagandou.

Co je zdrojem geopolitického nadšení? EU nemá vojenské prostředky mocenského působení, o to raději nasazuje ekonomické: obchodní dohody, ekonomické sankce, rozvojovou pomoc. Většinou dost pochybně. Jako když se například snažila připoutat si Ukrajinu celní unií a když tím vyvolala Majdan, uvalila na Rusko sankce. Když před lety začíná s Mercosurem jednat, vypadá to, že dohoda stvrdí postavení Evropy jako nejvýznamnějšího ekonomického partnera regionu. Šlo i o štouchanec USA, které tam obchodně zaostávaly za Evropou. V evropských hlavních městech vládl vítězný pocit, že pohřbívají Monroeovu doktrínu. To se mezitím změnilo. Ne že by se Američané ekonomicky zmátořili, zůstávají za Evropou, ale až na třetím místě. Dnes je nejvýznamnějším obchodním partnerem Mercosuru Čína. To jen posiluje zájem geopolitiků na obou stranách Atlantiku o dohodu – má být překážkou čínské expanzi.

Evropané se také pokoušejí vyvážit svoje normy. Obchodní dohody se dnes neomezují na snižování cel a zvyšování dovozních kvót. Zahrnují také regulační závazky tak, aby firmy na obou stranách podnikaly ve srovnatelném regulačním prostředí a nebyly zvýhodňovány rozdíly v normách, které musí plnit. Aby neregulované mimoevropské firmy neválcovaly ty evropské, snaží se Evropa prosadit do dohod své vlastní náročné klimatické a environmentální standardy.

Příliš se to nedaří. Proto i takový stoupenec obchodní liberalizace jako Macron dohodu s Mercosurem opakovaně odmítal. Těžko by francouzským zemědělcům vysvětloval, jak mají konkurovat Brazilcům či Argentincům, když nesmí používat pesticidy, které se v zámorí běžně

nasazují, a naopak musí platit uhlíkové daně, které se v zámoří nevybírají.

Evropská komise vycházela z toho, že pokud na Mercosur trochu přitlačí, dokáže nakonec Macrona uspokojit. S Macronem by se asi dohodla, ale s francouzskými zemědělci těžko. Zastavit jednání s Mercosurem patřilo k hlavním požadavkům lednových protestů. Vědí, že žádná smluvní ustanovení nemohou zcela narovnat důsledky regulační mánie Bruselu i Paříže a že i bez regulace by takoví producenti hovězího nemohli konkurovat argentinským či brazilským velkofarmám.

Když Macron v lednu viděl, jak traktory za podpory veřejnosti zabírají francouzské ulice a dálnice, zavelel do Bruselu stop jednáním. Dombrovskis to nechtěl pochopit – ještě koncem ledna ujišťoval, že dohodu brzy uzavře. Asi zapomněl, že už není v rodném Lotyšsku, kde jako premiér před více než deseti lety vyvolal svým asociálním neoliberalismem exodus obyvatel na západ. Macron jel vše do Bruselu vysvětlit své chráněnkyni, předsedkyni komise Ursule von der Leyenové. Dombrovskise, kterému v lednu opět zrušili jednání se zástupci Mercosuru, pak už vynechali a rozhodnutí oznámil Ševčovič.

Do evropských voleb žádná dohoda s Mercosurem nebude. A potom možná také ne. V Evropě totiž přestává platit tradiční liberalizační model. Na volném obchodu vydělával díky snazšímu vývozu na zámořské trhy evropský průmysl a prodělávalo evropské zemědělství. Doma nemohlo konkurovat dovozům ze zemí s nižší regulací a příznivějšími přírodními podmínkami. Co se změnilo? Zemědělství dále prodělává. Ale průmysl přišel o levné energie a další zdroje v důsledku klimatického blouznění a protiruských sankcí. Těžko konkuruje výrobkům z Číny a dalších zemí, jejichž vlády podobným šílenstvím nepropadají. Jistě, evropský spotřebitel by na volném obchodu měl vždy vydělat, neboť se tak jako tak dostane k levnějšímu zboží. Ale pokud se pod tlakem globální konkurence zhroutí evropští zaměstnavatelé, zač si to levné zboží koupí? Další bruselské dogma je na odpis.

AUTOR: Petr Drulák

[ZDROJ](#)